

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3371/2020. (X. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.627/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő (dr. Litresits András ügyvéd) útján eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Pfv.V.21.627/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Győri Törvényszék 2.Pf.20.472/2017/5. számú, valamint a Mosonmagyaróvári Járásbíróság 9.P.20.319/2013/22. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, és egyben kérte az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a támadott bírói döntések, valamint a folyamatban levő végrehajtási eljárás felfüggesztését is.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint a Mosonmagyaróvári Járásbíróság 2004. január 12. napján bontotta fel jogerős ítéletével az indítványozó és volt felesége házasságát. Az indítványozó 1992. március 27. napján született gyermeke – az alapügy felperese – az édesanyja nevelésébe és gondozásába került. Az alapügy tárgyát képező ingatlan 1999. november 3. napjától a felperes kizárólagos tulajdonát képezte. A házasság felbontása iránt indított perben a felperes, valamint a volt házastársak által megkötött csereszerződés alapján az ingatlan az indítványozó és volt felesége közös tulajdonába került, annak használatát a volt házastársak megosztották. A csereszerződésre figyelemmel előterjesztett ügyészi óvás eredményeként a gyámhatóság jóváhagyó határozata hatályon kívül helyezésre került, így az ingatlan 2004. április 23. napjától ismét a felperes tulajdonába került. Az ingatlant 2002 októberétől az alperes vette birtokba, amelyet azóta is új házastársával és kiskorú gyermekeivel használ. A keresetlevél előterjesztésekor a kiskorú felperes nevében a szülői felügyeleti jogot gyakorló édesanyja járt el, meghatalmazást adva a jogi képviselő részére a perbeli képviselőre.
- [3] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a perbeli ingatlan részére történő birtokba adására és használati díj megfizetésére. Az indítványozó érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Meglátása szerint a házassági bontóperben kötött egyezség jogcímet teremt számára az ingatlan használatára. Az első fokon eljáró Mosonmagyaróvári Járásbíróság ítéletével kötelezte az indítványozót, hogy bocsássa a felperes birtokába a perbeli ingatlant. Kötelezte többek között 6 190 000 forint lakáshasználati díj megfizetésére is. Az ítélet indokolása szerint az édesanya és az indítványozó között a perbeli ingatlan használata vonatkozásában létrejött megállapodás jogszerű, az eredeti tulajdonos jogszerzése folytán azonban annak hatálya harmadik személyre nem hat ki. Az alperes az ítélet szerint 2004. április 23. napjáig jogosult volt az ingatlan birtoklására, ezt követően jogalap nélküli birtokossá vált. Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Győri Törvényszék az elsőfokú döntést részben megváltoztatta, a lakáshasználati díj kezdő időpontját 2007. július 1. napjában határozta meg, a hátralék összegét pedig 4 670 000 forintra szállította le, az elsőfokú ítéletét egyebekben helyben hagyta.
- [4] Jogerős ítélete indokolásában az indítványozó permegszüntetési kérelme kapcsán rögzítette, hogy az eljárás idején hatályban lévő, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 87. § (1) bekezdése alapján kizárólag akkor ütközik akadályba a gyermek szülő általi képviselése, ha a törvényes képviselő szülő és a gyermek között áll fenn érdekellentét. Amennyiben nem a törvényes képviselőre jogosult szülő az ellenérdekű fél, hanem az a szülő, aki a gyermeknek nem törvényes képviselője, úgy nem merül fel a Csjt. 87. § (1) bekezdésének, illetőleg – az eljárás idején hatályos – Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 225. §-ának az alkalmazása. Megállapította, hogy az indítványozó a házassági bontóperben kötött egyezség alapján jogosult volt a birtoklásra, amely jogosultság azzal

szűnt meg, hogy az ingatlan ismét a felperes tulajdonába került. Ekkor azonban nem szűnt meg az indítványozó használati joga, a felperes nyilatkozata alapján ugyanis egyértelmű, hogy az indítványozó az ő ráutaló magatartása, hallgatólagos engedélye alapján használta az ingatlant. A perbeli lakáshasználat szívességi lakáshasználat volt, amely a felperes nyilatkozata folytán a perindítással megszűnt, ezzel az alperes jogcím nélküli lakáshasználóvá vált. Az engedély visszavonása eredményeként az ingyenesség is megszűnt, az alperes használati díj fizetésére köteles a perindítástól kezdődően. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak hatályon kívül helyezése és a per megszüntetése iránt. A Kúria a jogerős ítéletet, annak helyes indokaira tekintettel, hatályában fenntartotta.

- [5] 1.2. Ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyet a főtítkárság felhívására kiegészítésekkel egységes szerkezetbe foglalt. Az indítványozó beadványában megvalósulni látta az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, a B) cikk (1) bekezdésének, a 28. cikknek, a XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Indokolása szerint a kereset benyújtásakor a felperes kiskorú volt, akinek ő volt az egyik törvényes képviselője, így érdekellentét miatt a gyámhatóságnak eseti gondnokot kellett volna kirendelnie.
- [6] Az indítvány szerint az ítélet önkényes, a józan észbe és a tisztességes eljárásba ütközik, mivel az eseti gondnok kirendelésére a régi Ptk. 225. § (1) bekezdése alapján kötelező lett volna, melynek elmulasztása olyan nem pótolható hiány, ami miatt a pert meg kellett volna szüntetni.
- [7] Sem a Mosonmagyaróvári Járásbíróság, sem a Győri Törvényszék, sem pedig a Kúria nem indokolta meg véleménye szerint „kellő mélységben”, hogy a peres eljárás megindításakor miért nem kellett eseti gondnokot kirendelni egy olyan ügyben, ahol egyértelmű az érdekellentét, mivel a kiskorú felperes saját édesapját kívánta a perbeli ingatlanból eltávolítani.
- [8] Szintén az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésébe, a 28. cikkbe, a XXIV. cikk (1) bekezdésébe, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik az indítványozó véleménye szerint, hogy a Kúria a Mosonmagyaróvári Városi Bíróság által jóváhagyott, az indítványozó használatában álló lakásrészek jogszerű használatát megalapozó egyezségeit figyelmen kívül hagyta.
- [9] Álláspontja szerint a felperes édesanyjával létrejött jogerős lakáshasználati egyezsége, a felperes erre vonatkozó kereseti kérelmének hiányában, illetve a felperes édesanyjának perben állása nélkül sem a Mosonmagyaróvári Járásbíróság, sem a Győri Törvényszék, sem pedig a Kúria nem érinthette volna, illetve annak jogi minősítéséről, illetve megszűnéséről csupán az indokolásban nem dönthetett volna, így – meglátása szerint – a lakáshasználati díj körében is megalapozatlan az ítélet.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] 2.1. A Kúria Pfv.V.21.627/2018/10. számú ítélete tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét elektronikusan 2020. február 5. napján vette át, míg indítványát 2020. április 6. napján adta postára. Előbbiek alapján megállapítható, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [13] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] 2.2. Az Alkotmánybíróság azonban úgy ítélte meg, hogy az indítvány csak részben tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelöli ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, 28. cikk, XXIV. cikk (1) bekezdés, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdés], és valamennyi rendelkezéssel összefüggésben a sérelem lényegét is meghatározza. Az indítvány jelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, okfejtést is tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.

- [15] Az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben azonban utal az Alkotmánybíróság arra, hogy az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogállamiság és a jogbiztonság az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [15]} – lehet alapítani. Mivel az indítványozó kifogása a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset körébe sem tartozik, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nincs helye az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, valamint a 28. cikket is sértett alaptörvényi rendelkezésként jelölte meg. Tekintettel arra, hogy az R) cikk (2) bekezdése nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazza, hanem azon alaptételt rögzíti, hogy a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a rendelkezés címzettje nem az indítványozó, ekként önmagában nem vetheti fel Alaptörvényben biztosított jog sérelmét sem. Ugyanezen okból nem vetheti fel az Alaptörvényben biztosított jog sérelmét a 28. cikk sem, amely a józan észnek és a közjónak megfelelő jogalkalmazás elvét rögzíti {lásd mindkét cikk vonatkozásában legutóbb 3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt továbbá abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [18] Az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság a következőket rögzíti. Az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás, és nem a bírósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben közigazgatási hatósági eljárás nem volt folyamatban, ezen túlmenően pedig az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [19] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [20] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét három okból vélte megvalósulni. Egyrészt a felperes képviselete kapcsán véleménye szerint a bíróságok rosszul értelmezték az „érdekellentét” fogalmát, nem alkalmazták a régi Ptk. 225. § (1) bekezdését, és ezáltal jogszerűtlenül nem vonták be a gyámhatóságot a perbe. Másrészt a Kúria nem reagált az indítványozó azon hivatkozására, hogy a perbeli ingatlan használatát egy, nem a felperessel létrejött egyezség már szabályozza. Harmadrészt pedig álláspontja szerint az eljárás alapjául szolgáló ügyben a felperes édesanyjának perben állása nélkül nem lehetett volna döntést hozni.
- [22] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan jogszabály-értelmezési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a „[b]írói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyinyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35], legutóbb 3187/2020.

- (V. 27.) AB végzés, Indokolás [12]. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [24] Az Alkotmánybíróság eljárása során nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, valamint azt sem, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz. A jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {legutóbb lásd: 3227/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott érvekre, és értelmezték a hivatkozott és alkalmazott jogszabályi rendelkezéseket. A Kúria az indítványozó által sérelmezett döntését minden kétséget kizáróan kellő részletességgel megindokolta: vizsgálta a felperes jogképességét, megállapította, hogy a lakás kiürítése és használati díj megfizetése iránti perben nincsen olyan jogszabályi előírás, amely meghatározná, hogy ki jogosult a perindításra, továbbá a perbeli jogviszony elbírálásakor olyan meghatározott személy sem volt, akinek a perben állása nélkül ne lehetett volna dönteni arról, hogy az alperes rendelkezik-e jogcímmel a perbeli ingatlan használatára. Rögzítette, hogy a kereset nem irányult a házasság felbontása iránt indított perben rendezett lakáshasználat megváltoztatására; a perben arról kellett állást foglalnia a bíróságoknak, hogy jelentőséggel bír-e a felperes igényének megalapozottsága szempontjából a lakáshasználat körében létrejött korábbi egyezség. Ehhez a felperes édesanyjának perben állására nem volt szükség. Végül megállapította, hogy tekintettel arra, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a szülői felügyeleti jogot a felperes édesanyja gyakorolta, helyette és nevében is csak az édesanyja járhatott el, illetve tehetette meg a szükséges nyilatkozatot. „A perindításkor a régi Pp. [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény] 49. § (1) bekezdése szerinti perbeli cselekvőképességgel nem rendelkező felperes nevében tehát az édesanyja jogszerűen járt el, mivel a Csjt. 72. § (2) bekezdése alapján őt kellett a felperes törvényes képviselőjének tekinteni. A törvényes képviseleti jog gyermek érdekének megfelelő gyakorlása pedig biztosított, ha a gyermekkel ellenérdekű fél nem a törvényes képviselőre jogosult szülő.” (Indokolás [16]–[18])
- [26] Az Alkotmánybíróság a Kúria érvelésével kapcsolatban megállapítja, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. „Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntések érvelését hiányosnak vagy jogszabályellenesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.” {3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [24]}
- [27] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti követelményeket, jelen ügyben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek a kételye nem merült fel.
- [28] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

- [29] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte a sérelmezett bírói döntés végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett határoznia.

Budapest, 2020. október 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/703/2020.

